

UVOD

Porodica je najmanja i najprirodnija ljudska zajednica. Njene članove ne povezuje samo krvno srodstvo, već i zajednički život, međusobna ljubav, poštovanje, povjerenje, kao i određeni interes. Porodica je, najčešće (potpuna porodica) zatvorena cjelina, koju čine tri člana: otac, majka i dijete (ili više njih).

Majka za dijete, posebno u ranom djetinjstvu, predstavlja utjelovljenje brige i ljubavi, nosioca radosti, udobnosti i one topline koja je naročito potrebna za duševno zdravlje malog djeteta. Otac je u očima djeteta najčešće nosilac pravog autoriteta.

U porodici dijete stiče prva iskustva o prihvatanju ili odbijanju vlastitih postupaka, upoznaje životne teškoće i načine kako ih rješava, obavlja određene poslove koji mu pripadaju, tuguje i raduje se, razvija osjećaj solidarnosti i međusobnog pomaganja. Porodica je prvi mali svijet djeteta, dovoljan za djetetovu socijalnu komunikaciju, koju ono još dugo neće imati potrebu mijenjati.

U porodici dijete stiče svoja prva iskustva, postaje svjesno sebe i svoga „ja" upoznaje reakciju na svoje ponašanja, redovno nailazi na pomoć, zaštitu, sigurnost i ljubav, koja je prirodan odnos u toj sredini koja učvršćuje odnos između djeteta i roditelja.

Dijete živi u porodici upravo kada je najviše podložno uticajima i kada mu se u svijest urezuju doživljaji iz porodičnog života, kao trajan "pečat" njegove ličnosti. Svi se ponekad sjećamo nečega što smo doživjeli kad smo bili mala djeca. Nešto što je ostavilo trag, bilo to lijepo ili ružno, "ureže se" u našu memoriju i našu ličnost i postane dio nas, i samo je pitanje vremena kada će isplivati i još jednom nas podsjetiti na to koliki je uticaj na razvoj naše ličnosti imalo djetinjstvo. Ponekad nešto što smo doživjeli u djetinjstvu sanjamo i tek tada shvatimo da je na nas to uticalo, mada to dok smo bili u toj situaciji nismo primjetili.

U najranijoj dobi otac i majka su djetetu uzori, ono se identifikuje sa njima i oponaša ih. Proces identifikacije je nesvjesni proces u kojem djete usvaja stavove roditelja i sredine u kojoj raste formirajući na taj način svoju individualnost. Identifikacije se sastoje u tome da se dijete u svemu poistovjećuje sa svojim uzorom, u njemu nailazi sebe, njegove oblike ponašanje unosi u sebe. Identifikacija je jača što je dijete mlađe, time je ono slabo kritično prema svom uzoru i ne zna procijeniti šta je dobro i šta je loše.

Što je dijete starije, postaje sposobnije da razmišlja i ne prima uticaj odraslih neposredno kao ranije. Dijete ugrađuje u svoju ličnost osobine roditelja jer prema njima, pogotovo kada je malo, ima najpozitivniji stav. Za razvoj djeteta je veoma štetna situacija kada se nema sa kim identifikovati u ranom djetinjstvu, što ozbiljno oštećuje formiranje ličnosti i dijete se u takvim okolnostima najčešće ne može izgraditi u čvrstu, emocionalno stabilnu ličnost. Ono često postaje kolebljivo u stavovima, povodljivo, često se ponaša impulsivno, emocionalni život mu ostaje siromašan.

Odnos roditelja prema djetetu započinje zapravo, još prije rođenja djeteta, jer preduslov dobrodošlice u zdravoj porodičnoj atmosferi jeste da dijete bude željeno. Uloga roditelja u razvoju ličnosti djeteta je nesumnjivo primarna.